

A VADÁSZAT, LÖVÉSZET, HALÁSZAT ÉS HALTENYÉSZTÉS KÖRÉBŐL.

Szerkesztők: Gróf ZICHY IMRE és MERZSEY GYÖRGY. Kiadja: az „Országos központi hirdetés felvételi iroda.”

Előfizetési ára: egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 70 kr. Megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án.

Levelek a „Vadász-ujság” szerkesztőségének, **előfizetések** a kiadóhivatalnak Budapestre, Fürdőutca 4. sz. a. czimzendők.

A t. közönséghez!

A jelen mutatványszámmal új vállalatot indítunk meg a hazai sport-világ számára. A közönség s vele együtt mi is régóta érezzük hiányát oly közlönynek, mely szélesebb körökben elterjedve, ne egyes osztályok érdekeinek legyen kizárólagos képviselője, hanem a sporttal foglalkozó egész közönség számára hasznos, mulattató és tanulságos olvasmányul szolgáljon.

E szempontból kiindulva vállalkoztunk a jelen közlöny kiadására, melynek célja a sportra vonatkozó hasznos ismereteket népszerű nyelven tárgyalva, mentől szélesebb körökben terjeszteni, s az e téren tett haladásokat, célszerű újításokat a hazai nagy közönséggel is gyorsan és alaposan megismertetni. *Lapunk közleményei a vadászat, lövészet, halászat és haltenyésztés terén történőkkel foglalkoznak.* Szerkesztőségünk mindent elkövetett arra nézve, hogy a „Vadász-Ujság” folyvást új, érdekes, hasznos és mulattató dolgokat közölhessen,

ugy hazai elsőrendű munkatársainktól, valamint több európai híri szaktudós tollából. Nem kiméltünk sem fáradságot, sem anyagi áldozatot a lap megindításakor, s ezentul is mindent elkövetünk arra nézve, hogy a „Vadász-Ujság” tartalmának értéke folyton növekedjék. *Lapunk minden száma számos képpel lesz illusztrálva,* s e tekintetben általán azon lesztünk, hogy a szakunkban fölmerülő javításokat, új találmányokat rajzban is bemutassuk olvasóinknak.

A „Vadász-Ujság” nemesak a nagy vadászati ivad alatt, de nyáron át is mindig időszerű hasznos tudnivalókat közöl, mindenkor olyanokat, melyek a vadászokat, lövöldéket, halászokat kiválság érdekelhetik. Teszszük ezt azért, mert tudjuk, hogy valamint a földművelő jobb aratást nyer, ha egész éven át dolgozik, szintugy a vadász gazdagabb zsákmányra számíthat, ha tavasszal és nyáron is foglalkozott.

E foglalkozáshoz tartozik a ragadozó és egyébként kártékony állatok pusztítása is. Lapunk a

kártékony állatok ellen irtó háborút hirdet, s az erre vonatkozó eljárások és újabb találmányok megismertetésére kiváló gondot fordítunk.

A nagyobb mennyiségű vadat elárusítók számára közli a „Vadász-Ujság“ a hazai és külföldi vadpiacok árait gyorsan és pontosan. Előforduló esetben vadat elárusító t. előfizetőink javára ingyen közvetítők leszünk. Egyáltalán előfizetőink sportügyekben bármikor fordulhatnak hozzánk kérdéseikkel vagy megbizásaikkal; a felvilágosítást vagy utbaigazítást mindenkor készséggel megadjuk.

Lapunk nyitlterét és hirdetési helyeit első sorban előfizetőink foglalhatják el.

Arról is gondoskodtunk, hogy t. előfizetőink szerkesztőségünk útján szerezhessék be vadászati, lövöldei vagy halászati készleteiket és pedig jóval olcsóbban, mint egyéb uton. Hogy ezt lehetővé tegyük, érintkezésbe bocsátkoztunk egy oly fegyver, töltény és egyéb eszközöket gyártó céggel, melynek áruért készek leszünk minden tekintetben felelősséget vállalni. E közvetítésért előfizetőinktől külön díjat nem kívánunk.

A „Vadász-Ujság“ 10 naponként jelenik meg, és pedig minden hónap 1-én, 10-ikén és 20-ikán. **Előfizetési ára félévre (1879. novembertől 1880. májusig) 2 frt 70 kr., egész évre 5 frt.** Előfizetést gyűjtők 5 példány után tiszteletpéldányt kapnak. Előfizetési pénzek (legcélszerűbben postai utalvánnyal) „A „Vadász-Ujság“ kiadóhivatalának, Budapesten, fürdő-utca 4. sz.“ alá czimzendők.

A Vadász-Ujság t. ügybarátaihoz és előfizetőihez.

Lapunk jelen számában elkezdett ismertetésünk a nyulról, igen kimerítő és a legjelesebb kutfők után készült folytatásos közlemény, a melyhez hasonlót folyvást közöl lapunk egyenként mindazon vadainkról, a melyeknek saját-ságait részletesen ismertetni általános érdekü.

Nemsokára megkezdjük az európai hírü Diezel után irt közleményünket a vizsla-idomításról és hasonló legjelesebb kutfők után irt közleményeket adunk, továbbá eredeti munkákat a lövészetéről, a halászatról és a haltenyésztéséről.

Ügybarátainkat ezennel tisztelettel felkérjük, hogy lapunkba való közleményeikkel, ugy a vadászat, lövészet, halászat és haltenyésztésre vonatkozó szives hir-adásaikkal lapunkat szerencsétlenségük.

Tisztelt olvasóinkat is kérjük, hogy üres idejökben lapunk érdekében — mely az ő érdekük is — irjanak cizmeket, vadász ismerőseik név- és lakjegyzékét, hogy mi mennél több mutatványszámot küldhessünk azoknak, kiket érdekel s így lapunk terjedése által folyvást javithassuk a Vadász-Ujságot.

TÖREDÉKEK

a régi és újabbkori vadászat történetéből.

— Irta gróf KREITH BÉLA. —

I.

Az őskorban, mikor még földünk felületének nagy részét emberek által ritkábban lakott óriási rengetegek és terjedelmes puszták képezték, — az ezer év előtti időkben — egész népcsaládok éltek kizárólag a vadászat és halászatból. Az ember szaporodása, a földmivelés, állatszeliidítés és

TÁRCZA.

Hajnali kürt.

— Arany Fánostól. —

A szőke reg, a barna éj
Kétes csatában küzködött:
Kétségesen borongtam én
Az ébrenlét s álom között.
Imetten-e? álomban-e?
Hallék üvöltő hangokat.
Honnét e hang? — kürtző rivall,
Nyí a vadászeb és ugat.

Csodálatos, mélyenható,
Édes-fájós e kürtzene,
Keresztül bug csonton, velőn,
Miként ha sirból zengene.
Rá az eb is, az oktalan,
Ösztönileg vonit, esahol:
S e hangzavar egy némi vad
Harmóniában összefoly.

Ez elesen, fennen kaczag,
De hosszu jajban végezi
Az tompa böffenésivel
A hangot képezi:

Közbül a többi nyí, vakog,
Üvölt, huhol, bűg a szava;
Közé a viszhang kerepel
És a vadásznép nyers zaja.

Vidám vadászok, menjetek!
Az ébredő pacsirta hí,
Tiétek a nap bimbaja,
Erdő, s mezőnek illati.
A szűzi lég, harmatkönyű,
Higgadt folyam, friss lengeteg;
A rózsakedv, aczélerő . . .
Vidám vadászok, menjetek.

Én majd a reggelnek bizony
Csak már a tallóját szedem:
Nyügözve tart egy balszokás,
Vagy álnévvel természetem.
Jó szándokon nem mulna, de . . .
De mikor az ágy nem bocsát!
Vidám vadászok, menjetek:
Jó mulatást . . . jó éjszakát!

Vadászat gepárdokkal Kelet-Indiában.

Kalkreuth „Bunte Skizzen aus Ostindien“ czimű művében egy vadászatot gepárdokkal Gaicuwah Teiyaje-Raunál következőleg beszél el:

Három hét mulva, a mely időt leginkább a sport min-

tenyésztés, az élő eszközök tökélyesbülése — egyre csökkentették az ősidőkben tenyésztett vad tömérdek mennyiségét.

A VIII. és IX. században igen sok vad lehetett még Közép-Európában, mert Nagy Károly frank király és római császár a neki 778-ban meghódolt tartományoktól legfőképpen a vadászatot, illetőleg vadállományukat követelte hadisarcz fejében.

A vadászat a régiebb időkben minden „szabad ember“ által űzhető foglalkozás volt. A vadállományt majd mindenütt közvagyonnak tekintették.

Hogy a különböző vadászati módok mikor honosultak meg egyik másik tartományban, azt megállapítani bajos volna, mert arra vonatkozó adatokat keveset bírunk a régiebb időkben. A pápai levéltárban van egy érdekes adat, a mely szerint már 517-ben egy papi gyűlés a papságnak megtiltotta, a vadász-sólyom tartást, és az annak idomításával való foglalkozást. A régiebb időkben a német és szláv népeknél leginkább a cselvadászat, a hálókka, hurkokkal vagy vermekkel való vadfogás divatozott. A vadfogásra készült régiebbkori mély vermek nyomait a nem háborított őserdőkben sok helyütt megtaláljuk ma is.

Franciaországban leginkább divatoztak a hajsz-vadászatok. Ugyan e vadászatot kedvelték ázsiai őseink is, kik, hogy nagy vadászok voltak, állithatjuk régiebb német történeti adatok nyomán is. A német történészek szerint „az Ázsiából jött magyarok szilaj, bátor arcú, edzett és izmos alakok voltak. Félelmet gerjesztő tekintetüket még rémitőbbé tette ruházatuk. A vászonszövéshez alig érthettek, hosszú felsőruhájuk csikóbőrből volt (erre öltözték ünnepélyesebb alkalmakkor a rövidebb és félrövid ujjú, arannyal áthímzett darócz palástot). Nyest- vagy vadmacskabőrből készült fővegük mellé egy-egy egész sasszárnyat tűztek; előkelőbbjeik tigris- vagy párducbőrt, a többiek farkasbőrt akasztottak vállaikra. A magyarok mind lovasok voltak, és lovaikról a legsebesebb vágatás közben is kitűnően kezelték nyilaitkat.“

Különbben ismeretes az is hogy ázsiai elődeink nem műveltek földet, hanem nomádok voltak, kik folytonos harczaik mellett a vadászat és halászatból éltek. A különféle

állatok tenyésztését is csak a kivándorlás után kezdték el, addig csak lovat tenyésztettek, s ezek mellett hosszú szőrű vadászkutyákat (a mostani komondorok) tartottak. A honfoglalás alkalmával Árpád által kiküldött ügynökök visszatérve, kiemelték ez országnak vadak és halakban gazdag voltát. Arra vonatkozó adatokat is bírunk, hogy a XI. és XII. században a már itt lakott, de még nomádeletet folytatott elődeink árkokat és kerítéseket készítettek sátraik körül, nem annyira emberi támadás, mint inkább a fenevadak ellenében.

Béla „Névtelen“ jegyzője említést tesz az ez időkben tartott nagy vadászatokról.

Az 1241-iki szomorú következményű tatárjárás legtöbbet ártott vadállományunknak, mert az elhagyott helyeken a farkasok és egyéb ragadozók úgy elszaporodtak, hogy több történeti adataink szerint „nem csak egyeseket, de egész embercsoportokat is megtámadtak bárhol, és fényes nappal is.“

A XIII. század vége felé Kún László igen kedvelte a keleten divatozott sólyommal való vadászatot. Az akkori időkben egy vadász-sólyom ára 50—100—200 darab arany volt. Kún Lászlóról írják, hogy egy nagyszerűen idomított sólyomért 30,000 aranyat adott.

I. Ulászló, Mátyás és Zápolya királyok idejében nagyban folytak a vadászatok. Medve, hiuz, vadkecske, és szarvas bőviben volt akkor Magyarországon, a sertevad mennyisége pedig óriási volt. Az akkori időkben még bölényvadászatokat is tartottak. Így a mostani Pongrácz grófi család óvári (Trencsénmegye) uradalmának őserdeiben azon időkben Mátyás király maga ejtett el egy bölényt, mely esetnek emlékére azóta a Pongráczok czímerében egy bölényfej is látható. A bölényvadászat különösen az erdélyi részekben nagyban folyt. Mátyás (az igazságos) annyira szenvedélyes vadász volt, hogy az ország több helyén rendeztetett be vadász-lakokat és vadaskerteket, magának pedig még külön állatkertje is volt a budavári hegyoldalon.

A középkorban általánosan divott nagyszerű vadászatok, kellemetlen, sőt néhol majdnem tűrhetetlen terhekert rőttek a szegény népre. Ha a nagyurak megfuvatták a va-

denféle fajainak szenteltünk, mister Melvill angol követ meghívásának engedve, Barodába, Gaicuwah Teiyaje-Rau udvarába mentem.

E fejedelem a föld leggazdagabb embere. Istállóiban 60 elefánt és 3000 mindenféle fajta, legpompásabb ló van. Állatkertjeiben tigrisek, leopárdok, oroszlanok, rhinocérusok, különféle fajú antilopék, melyek mind az arenában tartatni szokott harczjátékokra alkalmaztatnak, nagy mennyiségben található. Az ő tulajdonát képezik azon arany és ezüst fegyverek, melyek a walesi herczeg utazásai által lettek általánosan ismeretessé. Két vas, rovátos elültöltő, hüvelyk vastag, tömör arannyal bevonva. Ágyutaligák és ágyutalpak, teljes felszereléssel, ébenfából készítve és erős ezüstlemezekkel ellátva. Mindkét rendbeli ezüst lőfegyverek szintén ezüsttel, illetőleg bronzal vannak bevonva. Azok mind egyikéhez egy arany és ezüst lovagzászló tartozik, mely gyöngyökkel és drágakövekkel pazarul van ékítve. Or gyanánt egy katonatiszt áll 20 emberével e drága játékszerek előtt. Gaicuwah azon három ind fejedelem egyike, a kik az antilopéra még gepárdokkal szoktak vadászni. Kevés nap mulva megérkezésem után meghívást kaptam egy ily udvari vadászatra, melyben azonban maga a fejedelem sajnálatomra nem vett részt.

Jóval napfölkelte előtt utban voltunk Barodából Makkenporra, Gaicuwah vadászkastélya felé. Ott nyitott, két-rudas, gazdagon díszített szekerekre ültünk, melyek elé hóféhér guzeratti-ökrök voltak fogva. Az ökrök gyors ügésben két angol mértföldnyi távolságra vittek bennünket a vadásztér közelébe, hol a hindu vadászok várakoztak reánk.

A három legjobb gepárd volt ma vadászatra kiszemelve. A gepárd, hindu nyelven „csitha“ majdnem egészen úgy néz ki, mint a leopárd, csak hogy magasabb termetű, kisebb feje van és karmait nem tudja behuzni. *) Zsákmányát nem macska módjára űzi, de gyorsasággal iparkodik elérni mint a kutya. A csithák ökörtargonczaikon ültek, vászonnal megerősítve, szemeiken bórsipkával. A vadászok valamennyien muzulmánok, minthogy a hinduk semmiféle állatot meg nem ölnek, sőt nem is nézhetik, hogy öletik meg valamelyik. Gyakran kellett nevetnünk gondosságuk fölött, a melylyel a férget kikerülték és az ajtó elé vitték, a nélkül hogy fájdalmat okoztak volna neki.

Előttünk óriási füves síkság terült el. Az ott találandó antilopék száma 10,000-re becsültetik. Csak gepárdokkal szoktak rájuk vadászni. Utunkat a prairie hosszában folytattuk. Az üzök beljebb hatoltak és az antilopékat a szabad mezőre kergették. Kis idő mulva már egy egész konda antilope jött ki a füerdőből. Száz lépésre közeledtünk hozzájuk, ekkor a legelső gepárdról levették a sipkát és a vásznat és szemeit az antilopékra irányozták. Nesztelenül ment el a szekértől, egy pillanatra megállt, mialatt a konda a legjobb bakot kiszemelte, azután óriási ugrások közt az állatok között termett, melyek mint a szél minden irányban szétfutottak. A gepárd valamennyit futni hagyta, csak a magáét tartotta erősen szem előtt. Husz ugrás — és vastag porfelleg takarta el a csithát és áldozatát. Leug-

*) A csitha (cynacturus jubatus) a kutya és macskafajta közt tagja gyanánt tekinthető. Innen neve is: Cynacturus = ebmacska.

dászriadót, a szegény parasztnak talpra kellett állani éjjeli álmából is. Hajhásznia kellett a vadat éjjel-nappal, néha fagyban, hidegben, térdig érő hóban, mert urának haszna vagy mulató vágya kívánta. A középkorban az annyira brutális német nagyurak pedig hajmeresztő büntetéseket szabtak a vadászó vagy bármi módon vadat fogó parasztoakra.

HUBERT,

a vadászok védszentje.

Theodorik francia király udvarmestere Hubert († 727.) szenvedélyes vadász volt. Nagy hajlandósággal birt azonban a szemlélődő életre; egyszer vadászati barangolása közben — a monda szerint — megjelent előtte egy szarvas az üdvözítő keresztjével szarvai közt. Hubert ezt annyira lelkére vette, hogy pappá lett, s mint ilyen csakhamar a lütichi püspöki székhelybe emelkedett. Halála után 100 évvel szentté avatták, mivel az a hír kelt róla, hogy testét ép-ségben találták meg. Mint

szent és vadász, a vadászok védszentjévé lett s a régi időkben nevenapjára november 3-ára tüzték ki rendszeren a nagy vadászatot. E napot a középkorban nagy és ünnepies vadászatokkal ülték meg, s szent Hubert tiszteletére több lovagrendet alapítottak. Teste a benzésekkolostorában Ardenneben nyugszik, mely azóta szent Hubert nevet visel. Habár a jelenleg élő vadászok legtöbbször nem hisz Hubertus szent voltában, mégis sokan rendeznek Hubert napján vadászatot, mivel ez régi szokás és mivel ez alkalmat nyújt a vadászat befejezése után vidám vadásztársaságban lakomázni. A hol a vadászoknak nincs alkalmuk Hubert napján vadászni, ott legalább ös-szegyülnek, hogy barátságos körben, kandalló mellett, vadászkalandokról és hőstettek-ről beszéljenek. Hubert napját a németek és francziák különösen megünneplik. Nálunk is szokásos e napra nagyobb vadászatokat rendezni.

rálunk szekereinkről, az indusok hangos örvendezése közt. A gepárd torkát metszette az antilopénak és a sebvért szíva ült nyakán. Felvigyázója elővigyázattal tette föl a sipkát szeméire. A sebvért egy edénybe csepegtették és a vadállat elé tartották, de morgása mindig mélyebb és fenyegetőbb lett, nem eresztette el zsákmányát. Ekkor a vadászok egyike erős borszijat húzott száján keresztül és visszarántotta, mialatt egy másik a sebvért ismét elébe tartotta, melyet most sóvár szájjal nyaldosott. Az antilope beleit szintén ő kapta.

A dresszura legnehezebbike a gepárdoknál vagy vadász-leopárdoknál, őket arra birni, hogy csak erős bakot és ne hitvány, vagy nőstény állatokat üldözzenek. Ilyenkor nem kapják meg részüket a zsákmányból és hosszabb ideig nem szabad vadászniok.

A számos kondák egy más csoportjához érkezünk e közben. Most léptek ki a lapályra.

A második gepárd vad és heves volt; folytonosan ugrált, hosszú, szép sörényét himbálva a szekéren ide s tova. A mint szabad lett, roppant ugrásokkal rohant rögtön a konda közé. A legerősebb bakra ugrott, de ez erős lökessel messze taszította el magától. Minden meggondolás nélkül egy másikat szemelt ki magának. — Csak hosszú üzés után érte utól. Mikor odaértünk, az még nem mult ki, hanem szarvaival és lábaival dühösen öklelte a csithát, a melynek gyönyört látszott okozni az állat kinzása. Csak midőn a vadászok egyike el akarta tőle a bakot venni, ülte meg azt egyetlen harapással, melyet nyakán ejtett. Ennek épügy kellett volna megfosztatnia áldozatától, mint

az előbbinek. A helyett azonban, hogy az odanyujtott sebvért elfogadta volna, rajtuk keresztül az antilopéra ugrott, úgy hogy mi, miként előbb amaz állatok, szétugrottunk és a vadászoknak legnagyobb erőfeszítésébe került a dühöngő állatot szekerehez visszavezetni.

Most úgy látszott, hogy az antilopék megfélénkültek, nekünk nem sikerült többé a szabad síkságon megtámadnunk őket. A harmadik gepárdot ugyan szabadon bocsátottuk, de vagy mivel a távolság valóban igen nagy volt, vagy mivel kevésbé volt gyors mint az előbbiek, elhibázta a bakot és állva maradt. Vadászaink ügyessége által sikerült ezalatt az állatokat valamivel körülhatároltabb területre hajtani. Az első csithát, a legjobbat a rájáhéi közül, vigyázva szabadon eresztettük, mialatt tovább haladtunk, és alkalmam nyílt ekkor ezen állatok egész ügyességét megfigyelni. Könnyedén és elegánsan csuszott bokortól bokorhoz, mindig tovább, míg a semmit se sejtő konda közt nem termelt, mely egész figyelmét csak ránk irányozta, ezután csak néhány ugrás és egy hollófekete bak, lábnyi hosszú szarvval, bevégezte életét. A nap magasan állt és ha meleg van, a csithák nem vadásznak tovább. Visszatértünk a vadászkastélyba.

A nagy szabad lépcsőn hat szolgálta állt nagy arany korszokkal és öblös kancsókkal, melyekben fűszerezett aszubbort szolgáltak fel nekünk első üdvözet gyanánt az égető napon tett utazásunk után. A főpohárnok a melléképületek egyikébe vezetett, a hol minden fejedelmi módon volt be-rende-zve és számunkra elkészítve.

Egy gazella-vadászat Perzsiában.

(Vámbéry Ármin útleírásából.)

1863. év telén gróf Rocheschoirt francia követségi chargé d'affaire társaságában utaztam Teheránba bevégez-
vén déli Perzsiában tett kirándulásomat, messze mögöttem
hagyva Persepolit, Naltschi Rustemet és sok más
óriási emlékeit a régi perzsa művelődésnek, melyeket bá-
mulni hetekig volt alkalmam. Kirándulásomat egy kis szá-
maron lovagolva tettem meg, perzsa öltözetben, s alávétve
magamat az ottani életmód- és szokásoknak.

Visszatérő utam ennek ellentétét képezte. Nagy kénye-
lemmel, pompától körülvéve vonultunk tova. Ezt utitársam
szívességének köszönhettem; ő rendelkezett a francia kö-
vetség pénztára felett és mint francia gentilhomme nemesak
arról gondoskodott, hogy állásához méltó fényt fejtsen ki,
hanem igen természetesen számomra is, mint meghívott uti-
társa számára, délezzeg paripát rendelt és jó fegyverekkel
ellátott, a mi igen kellemes volt reám nézve. Nagyon érde-
kes valaminek fény és árny oldalát egyaránt ismerni. Csak

künk elmesélni, mivel Pasargade tere híres gazellákban
gazdagságáról, s mi a szép állatok vadászatára készülve,
nem esoda, hogy archaeologiai elmélkedéseink háttérbe szo-
rultak, S— gróf fegyvereit hozta rendbe, a perzsa szolgák
az agarakat gyűjtötték magok körül, a sólymár éles szemű
madarát czirógatta, szóval az egész társaságot megkapta a
hevély s izgalomba hozta. Nem lett volna-e furcsa, ha én
hideg szemlélő tudtam volna maradni?

Reggeli tíz óra lehetett, midőn elhagyva a romokat,
messze elterülő térségre értünk, mely kiaszott, sárga fűvel
volt benőve. Minél tovább hatoltunk előre, perzsáink annál
éberebb figyelemmel tekintettek körül. A fiatalabbak lovas-
sági ügyességüket mutatták be, s valóban bámulatos, hogy
kurta kengyelszáruk daczára mennyi kecesesül ülnek lovukon
eme magas természetű férfiak, s minő pontossággal lönek
célt villámgyorsan tova száguldó lovukon hátra fordulva.
Az idősbek harczi és vadászkalandok elbeszélésével mulat-
tattak, s egyikük épen dusan sujtásozott történetet adott
elő, midőn előre száguldó lovasaink kurjantása fölviányozta
az egész társaságot. Gyorsan száguldottunk előlovasunk

EGY GAZELLA-VADÁSZAT.

az, a ki mint kolduló dervis kóborolt nélkülözve, nyomor
között, az képes igazán méltányolni azon élvezetet mit a
kényelmes utazás nyújt; gyors paripán, gazdag konyha ki-
sérétében, a meglegedés érzetével száll meg ilyenkor.

Kis karavánunk azon szirtszoroson haladott át, mely-
ről azt mondja a rege, hogy egykor nem létezett, hanem a
szirtfalat Hormust áttörette, hogy Pasargade lapályára érjen.

A pasargadei lapály! Ki ne hallott volna e térség régi
emlékeiről? Ki ne ismerné hiréből Cyrus oszlopait, meg
Darius sirboltját, mely a térség közepén oly óriási kövekből
emeltetett, minőknél nagyobbakat soha nem láttam. Hogy
hiúságomnak eleget tegyek, kirándulásom alkalmakor két
éjjel töltöttem el merész boltozata alatt, hideg márványla-
pon. Ugyan ezt tevő Rich Kerporter és több más angol
utazó. No de ez kevésbé fogja érdekelni olvasóinkat, a mi
pedig a régi kor emlékeit illeti: azok megrongálva, vég-
pusztuláshoz közeledve hevernek szanaszét.

A kisérletünkben levő perzsák, kik minden körül tud-
nak egy mondát, elfeledék történeti regéiket a helyről ne-

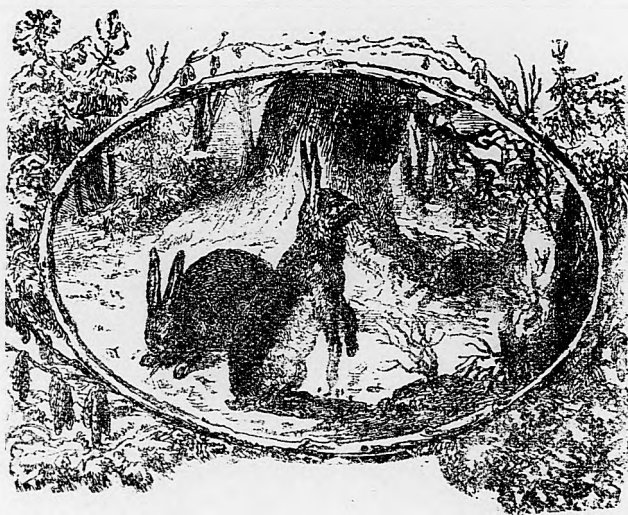
után, s ló, ember, kutya a vadászhevélytől megkapatott,
még uti podgyással megrakott szamaraink is hangos „ia“
val adták jelét érdekeltégüknek. Persze tüzes lovam enge,
met is tova ragadt, de őszintén be kell vallanom, nem tud-
tam sem azt, hogy hova, sem azt, hogy miért rohanunk
amugy nyakaszakadtában, csak hosszabb ideig tartó szem-
lélés után vevék észre számos fehér pontot gyorsan mo-
zogni; megfeszítve láttehetségemet, végre kivehettem, hogy
ama fehér foltok a gazellák hátfelén vannak, s magukat az
állatokat azért nem láthatom tisztán, mivel fakó szinezetük
összefoly a talaj sárga színével.

Pillanat alatt tájékoztam magamat, s habár nehezen
birtam magamat arra határozni, hogy a vadászok közé ve-
gyüljek, csak egyszerre ott termettem soraik között, tüzes
paripám által akarva, nem akarva, oda ragadtatván.

E közben a gazellák két csapatra váltak szét. Mi a
kisebb falkát vettük üzőbe, mivel a perzsák állítása szerint
azok a fiatalabbak, kevésbé gyorsak és így könnyebben
beérhetők. Ámde ezek is oly villámsebességgel rohantak

tova, hogy vad iramunk daczára sem birtunk hozzájuk puskalövésnyire közeledni. Vadászaink közül az első sorban levők nehányszor közülük tüzeltek ugyan, de hasztalan; a nap dicsősége agarainknak volt fentartva; ezek a rémülten menekülő állatok felé két oldalról közeledtek. Egy fiatal, fekete szuka agár érte be először a pusztá gyorslábú lakóit; közeledtek a gazellák sajátságos, szavakban nehezen visszadható halk mekegést hallattak.

Csaknem hihetetlen, hogy a farka között, a meglepés első perczében ama gyöngye agár minő pusztitást vitt véghez, mi abból kimagyarázható, hogy az agárnál még egyszer akkora gazella oly finom alkotású, miszerint könnyed harapás után is azonnal földre terül, és ha így hanyatt feküve látjuk, a mint szép szemeknek végtelen szelid tekintetét reánk függesztve várja a halált, lehetetlen, hogy a szájalom érzete ne vegyen erőt szivünkön. Az előretörő fekete agár művét többi társai végezték be, az általa földre terített gazellákat azok ölvén meg.*) Vércsomjuk csak akkor szűnt meg, mikor már teljesen kifáradtak. E közben az első lovasok is oda értek, s nemsokára az egész társaság, mely bámulva látta, hogy a nyert zsákmány egy negyedével is bőven beérhettük volna. A fiatal példányokat megöltöttük, a többi ott maradt a falánk orvadarak prédájául, mi pedig derült kedélyvel folytattuk tovább utunkat.

A nyul,

A közönséges nyul (*Lepus timidus*) az őrlők osztályába tartozik. Amerikát kivéve, ugyszólván az egész földön található. Nálunk kétféle faja van: erdei és mezei nyul; az erdei 10—12 fontra megnő, a mezei 7—9 fontot is nyom.

A nyul szaporodásának előmozdithatására hasznos ismeret az, ha a kant (bak) a nősténytől meg tudjuk különböztetni. A két nem közötti különbségek meg vannak ugyan állapítva, mindazon által mégis csalódhatunk, ha gyakorlat nélkül, csupán e leírás után akarjuk ez ismereteket érvényesíteni.

A kan rövid, széles és tömöttebb a nősténynél, mellette a szőr vörhenyes, feje rövid, széles, tömött bajuszzsal, fekvésében füleit testéhez nyomja és futás közben farkával felfelé csapdos. A nősténynek melle szürke, feje hosszú és keskeny, fekvésben füleit a földig eresztí és futás közben

*) Ha az agarak nem bírják hamar beérni a gazellákat, akkor sólymot csesztenek rájuk a perzsák. A szabadon bocsátott sólyom fölemelkedve a magasba, követi a farkát s villámgyorsan csap le egyre közülről; erős karmaival nyakszirtébe kapaszkodik s szemeit vágja ki. Az eként megvakított állatot aztán az oda érkező agarak fogják le.

farkát lábai közé bocsátja. A stüdnél még igen bajos meghatározni a nemet.

A nyulnak rendkívül finom halló érzéke van, látó és szagló érzéke kevésbé fejlődött ki. Nevezetesebb sajátságai a nyulnak: nyitott szemmel alszik, az anyatejen kívül mit sem iszik, hegyre fel örömeztőbb szalad mint onnan le. A legbujább állatok közé tartozik, évente 3—4, sőt 5-ször is ellik, január közepén kezd baklatni és folytatja minden hónap augusztusig, sőt néha tovább is, 14—15 hó alatt lesz teljes kora, élél 8—9 évig.

Ez idő alatt nemcsak nagy üldözés-, de sok betegségnek is ki van téve. Gyakori betegségei a máj és belek meghólyagosodása, a here-daganat és a nagyon esős nyárban támadni szokott nyulmétel. Ez utóbbi betegség pusztít el legtöbbit. A nyulat a vadászat és vadfogásnak ugyszólván minden nemével pusztítjuk és mindezek daczára óriási volna nálunk a nyul száma, ha a ragadozók ellen hathatós irtó eszközöket alkalmaznánk.

A házi kutya és macskától kezdve, a négy lábú szárnyas ragadozóknak még a leghitványabb, legkisebb fajai is nagyban irtják. Különösen a fiatal, tehetlenebb nyulakat.

Az erdős mezős helyeket legjobban kedveli a nyul. Novembertől májusig többnyire az erdőön, ez időn tul pedig inkább a mezőn szeret lenni. Az erdő közepe táját csak kemény hideg időkbén keresi fel, különben inkább az erdő széleket kedveli. Állandó vaczkát csak akkor változtatja, ha onnan gyakran kizaklatják, agárhajtás után azonban régi helyére vissza soha nem tér, sőt még azon határra sem.

Aratáskor és azután a burgonya vagy kukoricza-földeken található leginkább, ugyszintén a szőlőkben; bokros mocsáros helyeken a szárazabb kupaczkokon fekszik, szántásokon a nagy rögös helyeket szereti.

Nagy esőzések után a homokos helyeket keresi föl. Erősen fagyott hó idején a nyulat bokrokban vagy erdőben találhatjuk, ellenben szeles időben kerüli az erdőt, különösen levél-, gubacs- vagy makk-hullás idején, mert az ily zörejtől igen fél. A stüdő nyul igen szeret a nagyon sűrű bokrokban feküdni. Ha valamely erdőben hajtókkal vagy kopókkal vadásznak, akkor a nyulak nagy része kimenekül, miért az nap, de még azután való nap is kedvező alkalmunk van az erdő körüli mezőkön vadászhatni.

A fekvő nyulat észrevenni igen nehéz, mert rendszeren szőréhez hasonló színű helyet keres.

A nyul ugrása közben két első lábát majdnem egyenesen egymás előtt teszi a földre ilyen ●● alakú nyomot hagyva azzal; e közben a két hátulsó lábának ilyen = alakú nyomával megelőzi a két első lábával hagyott nyomot és így az erre azaz jobbra szaladó nyulnak nyomai a havon, így ●● = néznek ki. A hosszú vonalak, vagyis a hátulsó láb nyomai, a két pont alakú vagyis első láb nyomai előtt vannak.

Baklatás idején igen nehéz dolog nyomozni a nyulat, mert ilyenkor 2—3 határon is áthalad, és úgy össze-vissza szaladja a helyet, hogy egy nyul nyomairól néha tizet is sejtünk.

A nyul nyomai rendkívül csalékonyak, e tekintetben a ravasz rókánál is fufangosabb ez állat.

A nyul azon helyre, hol meg akar lapulni, nem egyenesen megyen, hanem ha kiszemelt fészkehez érkezik, tulajdon nyomán visszatér, akkor nagyot ugrik kifelé, azután tovább megyen, majd ismét visszatér, és végre nyomából nagyot kiugorva foglalja el fekhelyét. Az előre-hátra futás és közben a nyomból való kiugrás annál többször történik, minél vénebb a nyul. Minél sűrűbbek a nyomról való jobbra vagy balra történt kiugrások (havon láthatók), annál közelebb kell lenni a nyulnak.

Ha valaki a nyulnak fekvése közben való felismerés-

sét tanulmányozni akarja, legjobb gyakorló helynek választ-hatja a szántást.

A nyul annyira érzékeny idegzettel bír, hogy minden időjárás előre megérez. Az esőt ritkán várja be, hanem rendszeren már előbb bemenekül a bokrok közé, erdőbe vagy szárazabb helyekre. (Folyt. köv.)

Vadász-naptár november hóra.

A medve barlangját lakja; néha ki-kicizammog. A borz odujába vonul. A meghízott sertevad gyakran dagonyáz, mázol, bugáshoz készül, viszketeg oldalával a pocsolýákat heveri, s a fákhöz dörgölődik. Az öreg vadból a borjúk keresettek. A dámvad és az őz üzekekednek.

Az őzek e hóban a ritkás erdőségekből a sűrűségbe vonulnak.

A baköz e hónapban veti el szarvait s az ilyet lóni lehet. Az erdőkön egyre szaporodik a nyúl, azonban még a szöllők és berkekben is fekszik, még pedig leginkább a keletnek fekvő oldalakon. A nyulra e hóban hajtó és agárral való vadászatok is történnek. A süketfajdok e hóban több fészekből verődnek össze és hajtóvadászat alkal-mával néha lövésre kerülnek. Hajtókkal üzetnek a fácán és császármadár. A fogolyra már most nehéz vadászni, mivel e madár a sűrű gazos szőlőkben és vágások-ban tanyáz. A fenyyes madarat lőhetjük vagy törökkel foghatjuk. A nagy szárnyasok téli tanyájukon vannak. A tó-kek a csa nagy csapatokba gyűlve tartózkodik a folyamokon.

A tuzok elhagyva nyári lakóhelyét 10—30 darabból álló csoportokban csatangol egyik vidékről a másikra.

A vándor madarak már mind elmentek s helyükbe éjszakai vendégeink érkeznek, a bukdárok (colymbus), búvá-rok (mergus).

A rókára, farkasra, görényre és nyestre jó lesz a szimatlanított csapdákat, töröket felállítani, mérgezett dögöt vetni.

Ha az idő megengedi, a bagoly-kunyhóból a csókát, varjút, ölyvet és más szárnyas ragadozót irtani kell.

A karvaly és héja elhagyva az erdőt, a falvak körül kóvályog. A vetéseken számos közönséges és gatyás ölyv lát-ható szorgalmasan egerészve.

A vadaskertben a téli élelmezést el kell kezdeni, a nyulatokat gazdagon ujitani. Tenyész-anyagának szánt fá-czánok és foglyok a szórókon és hálóval fogatnak.

A fris havon vajmi könnyen kicsapázhatni az ártal-mas ragadozókat; erre ügyeljen minden vadászbirtokos er-dészeti személyzete.

Novemberben a kigyók, gyíkok és békák rejthelyeikre vonultak vissza.

Erdőszeti naptár november hóra.

Erdőhasználat. A vetény- és vigályvágatokban kijelölt gesztek ejtése és feldolgozása, továbbá az épületi-és szerszámfa készítése szorgalmasan üzetik. A sarj-és közép-erdőkben az épületi és szerszámfának kijelölt geszte-ket ki lehet vágni, úgy szinte a tarlasztást is véghez lehet részben vinni, ha a vágatok oly terjedelmesek lennének, hogy azok tarlasztására a jövő februárius és márcziusban a rendelkezésre álló munkaerő elégséges nem volna. Róna-erdőkben a szénégetés és kátrányfőzés is megenged-hető. A makkoltatás javában foly, valamint a tűzifa eladás is.

Faszállitás. A tűzifa tengelyen folyton szállítat-tik. A tutajozást és usztatást csak ritkán és magas vízállás mellett, legfeljebb még e hónap elején s akkor is csak a szükségétől kényszerítve lehet ajánlani. A hegységi erdőken az ergetyűk készítése befejeztetik, s azokon a tönkök lecsusz-tatása a völgyekbe, az uszapatakokhoz, különösen korán reggelenként, vagy holdvilágos fagyos éjeken, megkezdetik.

Értés. A vetésre való tölgy-makk még mindig sze-detik, az utoljára hulló makkok a legjobbak. Hasonlóul szedetik még gyertyán-, kóris- és égermag. A lúczfenyőmag szedése megkezdetik. Az erdei fenyőmag szedésével várni kell, míg egy pár kemény fagy állott be, a veresfenyő to-bozait pedig legjobb a tavasz kezdetén szedni, a midőn azok könnyebben nyilnak és a pirkálást könnyítik. Jegenye-fenyő és nyirfamagot, valamint bükk- és tölgy-makkot, ha a talaj nincs befagyva, még vetni lehet. A lombgesztek ültetése különösen az égerlápokban folytattatik. Kemény és száraz talajban tavaszi ültetésekre plántalyukakat is lehet készíteni. A vetényágyaknak szánt térek mélyen felásatnak.

Erdővédelem. A növekedő hideggel a falopás is szaporodik, s míg a hó a földet nem fedi, az alom-lopás is gyakori, azért ez irányban szigoruan kell felügyelni. A ve-tény- és plánta-térecsek kerítéseit a nyulak télen való kár-tételei ellen jól ki kell igazítani. A fenyő-pohók hernyóit a gesztek körül a moha alól, és a fenyő-gyaponecz petéit a kéreghasadékokból kell szedetni. A fenyyes gurdaacs bábjai ellen míg a talaj be nem fagyott, sertéseket kell az erdőbe hajtani. A gyűrűs pohók (Phal. bombyx neustria) pete-gyűrűit az ágacsakkal együtt letöretnek és szedtetnek.

Magérés. Töviskökény (Prunus spinosa).

Vadászati műszavak.

I. A vadász és a lövés.

Barkácsolni, — nagy vadra szokás; ide s tova, ki-gyózólag elkészített, tisztán tartott, fedett gyalog ösvényen, lesjárdán, mely vigályos vagy nyulatóhoz vezet, a táplál-kozó nagy vadat megközelíteni (pürschen, Pürschweg.)

behálózni, tért hálóval körülvenni; szörmés vadra in-téztetik,

elűzők, azon hajtók, kik a nagy vadat vissza terelik,

fültön ütni, — tarkóján, nyakszirten ütni, leagyalni,

jó széllel, — midőn a vad felül lengedez a vadász felé,

ellenkezőleg rossz széllel, szél ellen,

kinaradt a lövésből, ha a serétet ritkán szórja a puska,

kinézni vadat, azt fektében meglátni,

léglövés, ha hibáztunk,

sébesültiben löni, *elbakafantozni*, a lesipuskást így gú-nyolják,

terít a puska, jól szórja a göbecset,

teríték (die Strecke) — szabályszerűleg intézett hajtó-

vadászat befejeztével a lelőtt vadak fajuk szerint sorba ra-katnak,

vaktában löni — szeleskedve, gondolomra löni.

II. A vadász készüléke.

Aggatók, — apró vad felfűzésére való szíjjak,

megvetni hálót — azaz azt fogásra felállítani,

puska, *fegyver*, ennek alkatrészei — *agy*, *tus*, *farcsa-var*, *szerszám*, *agyfedél*, *töltővessző*, *légy*, *irányzékrés*, *csö-vek*, *ravasz*, *rögtönző* és *töltény* (Patrone), *töltény-hüvely* (Le-faucheux vagy Lancaster) *göbecs-hüvely*.

III. Vezényszók és ebek.

Add fel, (hoch apport),

állani vadat,

agár, (Windspiel),

angol szelindek (Dogge),

beugrani (einspringen), parancs nélkül beugrik a szó-fogadatlan vizsla, — és ellenkezőleg,

beugrani nem szokott az engedelmes vizsla,

borzeb — tacsó (Dachshund),

böklésni, — nyulat fektében felkeresni, felverni,

elrivalja magát a kopá, midőn nyomot szimatol,

käpfogak, (Fangzähne),

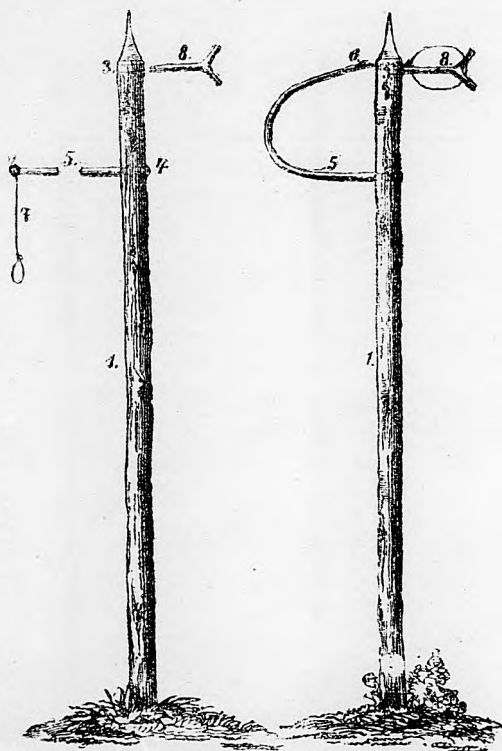
kölyök, egy éven aluli minden eb,
megállítani (verbellen) — véreb megállítja a sebzett vadat,

megállítva csaholni — (Standlaut bellen),
némán hajt a kopó, ha nem csahol,
nyafog, nyifog a hajtani kezdő kopó,
nyakló, póráz, fűzér (die Kuppel),
összefűzni hajtás után a kopót,
sasköröm — ebek hátsó lábszárán lévő vendégköröm,
váltani, kopóról mondatik, midőn nyomot elhagyva más

nyomra tér, midőn a felvert vadat elhagyva, másik után indul,

véreb — (Der Schweisshund),
vizsla — (Vorste Hund) és számos egyéb szók, melyek lapunk közelebbi számaiban folytatott szótárban foglalkoznak megjelenni.

(Folytatása következik.)

— **Fogó-készülék szárnyas ragadozókra.** Vegyünk egy fenyűgallyat (1.), legjobb hámozatlanul; ez 8—9 láb magas legyen és $2\frac{1}{2}$ —3 hüvelyk átmérővel bírjon, vége $2\frac{1}{2}$ —3 hüvelyknyire legyen kihegyezve, úgy, hogy egy madár se ülhesen rá. Szorosan a hegy alatt a gallyban $\frac{3}{4}$ hüvelyk átmérőjű lyuk furandó (3.), egy lábbal lejjebb egy másik hasonló nagyságú lyuk következik (4.), melyben egy ruganyos bot jól megerősítendő (5.) A bot legjobb ha nádból van, természetesen jó erős legyen. Ez a bot legyen $2\frac{1}{2}$ —3 láb hosszú. Vékonyabb végére (6.) erősítsünk egy hurkot 15 fehér, jó hosszú lószőrből (7.), huzzuk ezt át a 3. számú lyukon és nyissuk szét; ekkor egy villaalaku fenyűágat (8.), $4\frac{1}{2}$ —5 hüvelyk hosszút, mely épen a 3. sz. lyukba illik, alulról úgy dugunk ebbe, hogy az a 3. sz. lyukba valamivel több mint $\frac{1}{4}$ hüvelyknyire fúródjék; a nyitott hurok aztán erre helyezendő. Ha most már valami madár a készülékre száll s a hurokra ül, a villa leesik, a bot ruganyosságát gyakorol, a horgot oda huzza s a madár meg van fogva.

Ez a fogó-készülék magaslatokon vagy dombokon a

földbe erősítették. A keringő sólyom, ölyv és több madár szívesen keresi fel a legmagasb helyeket nyughelyül, hogy minden közelgő veszély ellen menedéket találjon. A csucos hegyen nem nyugodhatik kényelmesen a madár, azért a fenyűágra és a hurokra ül s így könnyen megfogható. Ezen készüléket a pásztor emberekkel megismertetni czélszerű, mert a mezőn unatkozó pásztorok, kertülők, azoknak gyermekei stb. szívesen fogdossák a ragadozó madarakat, különösen ha valami csekély díjjal jutalmazzuk e mulatságukat.

Vadászati hírek.

— **A budapesti vadhús-piaczról.** A lefolyt hónapokban a fővárosi piacra a következő küldemények érkeztek: Festetics P. gróf böhenyei uradalmából 5, Vécsey Miklós báró sárköz-ujlaki uradalmából 7, a Metternich-féle hercegi uradalomból és a Forgách-féle gácsi uradalomból 3 darab szarvas; az Eszterházy Antal-féle czeleksi hercegi uradalomból pedig 12 darab dämvad. Ezekon kívül még sok egyes darab érkezett az alsó Dunavidékről és a már egészen meghonosult orvvadászok kezei által: a csákovári és moori nagy állomásokról körülbelül 20 darab szarvas és ugyanannyi őzbak. Az áruba bocsájtott szarvasok kevés kivétellel mind husosak, kövérek és kihizottak voltak, 80-tól 150 kilogrammig. A dämvad 3—4 hüvelyk vastag zsirtól duzzadt. Az őzek ellenben mind hitványak és le voltak soványodva. — Nyulat, daczára annak, hogy az idén általában kevesebb volt mint az előző években, nagy mennyiségben szállítottak ide. A Kunságból, Békésmegyéből és különösen a Tiszavidékről szállítanak nagy számmal. Jellemző a nyulak idei csekély szaporodására az a körülmény, hogy minden öreg nyulra csak egy fiatal esik. — Vaddisznót, e vad rendkívüli elszaporodása következtében, úgy a bécsi mint az itteni vadhuskereskedőknek nagy mennyiségben küldenek. — Foglyot, a vadászat általános megkezdése óta sok ezret hoztak a piacra, különösen a felsőmagyarországi uradalmakból, mert Budapesten jobb árnak örvendenek, mint Bécsben (a hová Csehország tömegesen szállít), bár itt a fogyasztási adó 26 kr, míg Bécsben csak 14 kr. egy párért. — Fácán most is tömérdek van itt, fogyasztási adója 80 kr. — Vadrécze mostanig nagy számmal volt. — Tuzok igen kevés. — Kis szalonka már szeptember közepén nagyobb mennyiségben, erdei szalonka szintén sok érkezett.

— **Az idén a szalonkabőség** oly nagy volt, a minőt országszerte, több év óta nem tapasztaltak vadászaink. Nemcsak Erdélyben és felvidéki hegységeink tájékán, de még az alföld oly helyein is, hol bokrot alig látni, bőven jelentkeztek a szalonkák. Feltűnő volt, hogy az idén a szalonkák szokott helyeiket felcserélve, némely vidéken az eddigittől eltérő huzási vonalat választottak.

— **Hajtóvadászat** volt nemrég Ugocsában medvékre. Ez alkalommal az első hajtásban egy 16-os aganczost szalasztottak el. A hajtást folytatva 11 db. sertés került elő a száladabasi völgyből, melyek közt egy 3 éves 158 kilós kant elejtettek. Az utolsó hajtás alkalmával a hajtók állítólag 5 db medvét is felriasztottak, de egy se kerülhetett lövésre.

— A félegyházi agarász-társaság ez évi agarversenyét Csolyos pusztán f. hó 26-án tartja. Futhat minden agar, bárkié. — Találkozás a verseny napján Csolyoson a felső pusztaháznál 9 óraker reggel. Jelentkezhetni a megelőző napon Bánhidy István urnál Félegyházán.

— A „Galga-vidéki agarász-egylet” elegy-agarversenyét november 27-én tartja. A föltételek a következők: tiszteletdíj 15 frt., tét 5 frt., nem részvényes kettős tétet fizet. Nevezni lehet a verseny napján reggeli fél 10 óraker Ecséden a kettős kutnál.

Őszi és téli idényre!

Legujabb bársony, selyem és gypaju női divatkelmék,
kész ruhák

párisi modellek után elegánsan kiállítva, Granat, Bronze, Ametist, Chaudron és Changeant kedvelt színekben.
Téli felöltők, Paletók, esőköpenyek és pongyolák
nagy választékban és **rendkívül olcsó árak** mellett.

Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan valósítunk. Kívánatra kész ruhadarabokat választás végett, ugyszinte mintákat kelméinkből szives készséggel küldünk.

ÁTS ÉS TÁRSAI
női divat- és kész ruhák raktára, Budapest, Szervita-tér 4. sz. alatt.

MOSCH ÖZVEGYE

illatszer- és magy. kir. szab. Glycerin-szappan-gyár Budapesten.

Raktár és üzlet:

Gizella-tér a „Magyar királyhoz“ címzett szálloda épületében.

Ajánlja dusan felszerelt párisi és londoni eredeti czikkeit.

Karácsonyi és ujévi ajándékokra alkalmas tárgyak nagy választékban, a legjutányosabb árakon.

Budapest, Dorottya uteza 3. szám.

Tausig József és társa

Budapest, Dorottya uteza 3. sz.

ajánlják gazdagon felszerelt raktárukat:

Tükröket, arany, fekete arannyal és diófa kerettel, consol asztalokat, mindennemű képereteket, csillár lámpákat, falgyertyatartókat, pipere tükröket és ablak-függönytartókat.

Mindennemű aranyozó munkák valamint javítások elfogadtatnak és legjobban, legolcsóbban és leggondosabban teljesítetnek.

Budapest, Dorottya uteza 3. szám.

Népszerű könyv.

A tüzoltásról.

Kisebb mezővárosi, falusi és pusztai lakosok részére

irta gróf Kreith Béla.

E könyv a jövő hóban jelenik meg a következő tartalommal:

- I. Miként lehet a kisebb községekben vagy pusztákon is tüzoltóságot szervezni.
- II. A kisebb községi és gazdasági viszonyainkhoz mérten alakított tüzoltóságok részére alapszabályok, gyakorlati szabályzat és egyéb tudni való.
- III. Tüz elleni óvintézkedések községekben és pusztákon.
- IV. A falun és pusztán is elkészíthető vagy könnyen beszerezhető tüzoltó eszközök, használati utmutatással.
- V. Kisebb községekben és pusztán is alkalmazható tüzoltási rendszer, vagyis teendők a tüzvész esetén és a tüz után.

A nagy 8-adrét alakú, körülbelül 100 lapra terjedő munka tüzoltó eszközöket és tüzoltásnál való teendőket ábrázoló számos képet is tartalmaz. Ára 70 kr.

Gyűjtők 5 példány után tiszteletpéldányt kapnak.

Előfizetések vagy megrendelések a szerzőnek gróf Kreith Bélának címzendők Budapestre, lövész-utca 5. sz.

Wissnyey Gyuláné

IV. ker. (belváros) gyógy-utca 2. sz. Várady-ház Budapesten.

Ajánlja Karácsony-, ujév- és farsang idényre, leszállított árakon ujonnan nyitott, női divat, pipere és **confection üzletét**, melyben minden évadra a legdivatosabb női és gyermek kalapok, pongyola és alkalmi főkötők, coifurok, finom menyasszonyi, báli és alkalmi ruhák mindig a legutolsó francia divatlapok nyomán készíttetnek.

Mindennemű moule, creplisz, selyem és csipke cravatok, gallér és kézelők, rüsh, csecsemői felszerelések és több e szakmába vágó czikk mindig nagy választékban található.

Megrendelések legpontosabban teljesítetnek.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

A Liliacée Parisienne Dr. Denvilltől

egyedüli főraktáromban mindig frissen kapható.

A legujabakat
papírszőnyeg- és diszitményekből

ajánl

SIEBURGER

magy kir. udvari szállító,

József-tér 8. szám, gróf Andrássy-palota.

LÖVÉS Z E T.

Hazánkban, ezernél több helység van olyan, a melynek mindegyikét lakja az intelligentiának annyi tagja, a mennyi képes lenne egy kisebbszerű lövöldét alakítani. Ország-szerte levő összes lövöldéink száma mégis csak 117. A lövészet már csupán hadi szempontból tekintve is oly nagy fontosságú, hogy eltekintve annak más előnyös oldalától, ugyszólván alig van oly időtöltésre való mulatság, a melynek népszerűsítése hasznosabb volna.

Németországban a lövészet népszerű és egyike a legkedveltebb időtöltéseknek, Anglia, hogy mily nagy súlyt fektetett ez ügyre, kitünik azon kimutatásokból, melyek szerint Angolországban csak a hadsereg kötelékébe tartozók közt 270,000 kitünő czéllövő van.

Amerika már régen, Olaszország pedig legujabb időkben indított ez irányban nagyszerű nemzeti mozgalmat. A francziák a lövészet népszerűsítéséből származó előnyöket akkor kezdék jelentékeny dolognak tartani, midőn e téren való elmaradottságukat nagy hátrányokra kellett tapasztalniok utóbbi háborujok alkalmával. Magyarországon ez irányban, ugyszólván semmi mozgalom sem történt eddig, sem a rég, sem a közel multban. Hej pedig nagy szükségünk volna reá!

A lövészet népszerűsítését, és fejlesztését a legtöbben hihetőleg sokkal költségesebb és nehezebb dolognak tartják, mint a minő az valóban, mert különben érthetlen lenne, hogy ez ügyesség elsajátítására valóban rászorult, idegenek közt testvér nélkül élő nemzetünk — miért nem tett eddig lépéseket.

Annak bebizonyítására, hogy a lövészet fejlődésének nem a pénzhiány, vagy egyéb ily fontos ok szolgál akadályul, örömmel nyitunk tért lapunk hasábjain.

Lapunknak a lövöldék számára szerkesztett ezen részében nemsokára közölni kezdünk egy igen érdekes röpiratot a lövészet népszerűsítésének minden tetemesebb költség vagy nagyobb fáradság nélkül való módjairól.

Bogardus üveggolyót röpitő gépe.

(Képpel a tul oldalon.)

Kétségtelen, hogy a galamblovészet helyébe föl talált röpitett üveggolyóra való czéllövés mint igen nehéz gyakorlat, a szárnyasokra való vadászatnak a legnagyobb szerű iskolája. Hisszük, hogy Bogardus találmánya az üveggolyót röpitő gép, nagy elterjedésnek fog örvendeni, annak okáért közöljük az üveggolyó-czelba lövésszabályait, és képünkön magát a gépet.

(Egy ily gépet és pedig angol gyárból valót 24 forintért küld a Vadász-Ujság szerkesztősége.)

Szabályok az üveggömb-lövészetnél.

1. Minden versenylövésnél, történjék ez két vagy több személy közt, három — 1, 2, és 3 számmal jelölt — dobó-gép állítandó föl egy körvonalra, 18 méter radiussal, mindegyik tíz méternyire egymástól. Az a szám, a melyik legelőször dobja föl a gömböt: részrehajlatlan egyén által

történő sorshuzás utján határozatik meg. Ő aztán, a nélkül, hogy a lövészek észrevennék, megmutatja a kihuzott számot a dobó-gép-kezelő urnak, a ki zsinórral a kezében, adott jelre a gömbdobást intézi.

2. A dobó-gép intézője két méternyire áll, illetőleg túl a lövészek mögött. A részrehajlatlan egyén 1, 2, és 3 számmal jegyzett egyenlő alaku jegyet rejteget zsebében, melyek közül egyet kivéve, azt óvatosan megmutatja a dobó gép kezelőjének, mihelyt a lövész elfoglalta állását. Ekkor a kezelő „Készen!” szóval tudatja a lövésszel, hogy ennek „Lehet“ vezényszavára a gömb földobása azonnal történik.

Ha a gömb előbb dobatik föl, semmint a lövész vezényszava fölhangzik, saját tetszésétől függ: akar-e arra löni vagy sem. Ha lő: akkor a gömböt úgy számítják, mintha az az ő jeladására dobatott volna föl.

Ha esetleg egy gömböt, a feldobás pillanatában, a gép összetörne, ez nem számít, akár lőtt rá a lövész, akár sem.

3. Mindig egy részrehajlatlan egyén választandó bíról; az ő ítélete érvényes, mely ellen föllebezésnek nincs helye.

4. Miután a lövész elfoglalta állását, mig a „lehet“ vezényszó föl nem hangzik, sem a fegyvert nem szabad lövésre fogni, sem a fegyver agyát a könyök alatti helyzetből fölemelni.

E szabály ellen való vétség esetében a golyót illetve golyókat elvettetteknek tekintjük, legkevésbé sem ügyelve arra, akár találta el azt a lövész, akár sem.

5. Csupán a légben eltalált golyó számittatik be a lövészeknek; ha ellenben akkor találja, mikor az már talajt ért, a lövés elhibázottnak tekintetik.

6. A lövészek megengedtetik töltényeihez a lőpor mennyiségét, mint szintén a göbecs nagyságát 37 $\frac{1}{2}$ gramm sulyig, saját tetszése szerint határozni meg. Nagyobb mennyiségű göbecs használata esetében az illető a lövésben való részvételtől elzáratik. Hasonló büntetés éri azt, a ki a már megtöltött fegyverből, a lövés előtt a töltést még egyszer eltávolítja.

7. A rendes díjlövészet alkalmával mindenki öt gömbre lőhet, 21 méternyi távolságból. Ha két vagy több lövész ugyanegy eredményt mutat föl, újabb döntő verseny kezdődik öt-öt gömbre, mig csak a verseny el nincs döntve.

Minden versenynek napnyugta előtt végződnie kell vagy más napra halasztandó az, ha az ellenfelek másképp meg nem egyeznek.

8. Duplázásoknál két gép 16 méter radius körívben, 10 méternyire egymástól állittatik föl. Mind a két gömb egy időben dobandó föl. A díj- vagy fogadási lövészetnél 18 méternyi távolság veendő; mindenik lövész három pár gömbre lőhet, s egyenlő eredmény esetében újra három pár gömbre, mig csak döntő eredmény nem mutatkozik.

9. Idő-meghatározás. Minden résztvevő, mihelyt nevén fölszólítja, köteles állását elfoglalni. Az, hogy az öt percen tul késedelmező részt vehet-e a további lövészetben: a bírónak döntő ítéletétől függ.

10. Valamely fegyvernek némely okból történő csütörtökmondása elhibázott lövés gyanánt vétetik. Ha a bíró

arról győződik meg, hogy a fegyvernek helyes megtöltése daczára a csütörtökmondás elkerülhetetlen volt, akkor megengedhet még egy gömböt löni.

11. A töltés. Hátultöltőknél a töltényeket csak kiállásnál szabad a csőbe dugni; előltöltőknél pedig a gyuta-csot szintén csak a kiállásnál szabad feltenni.

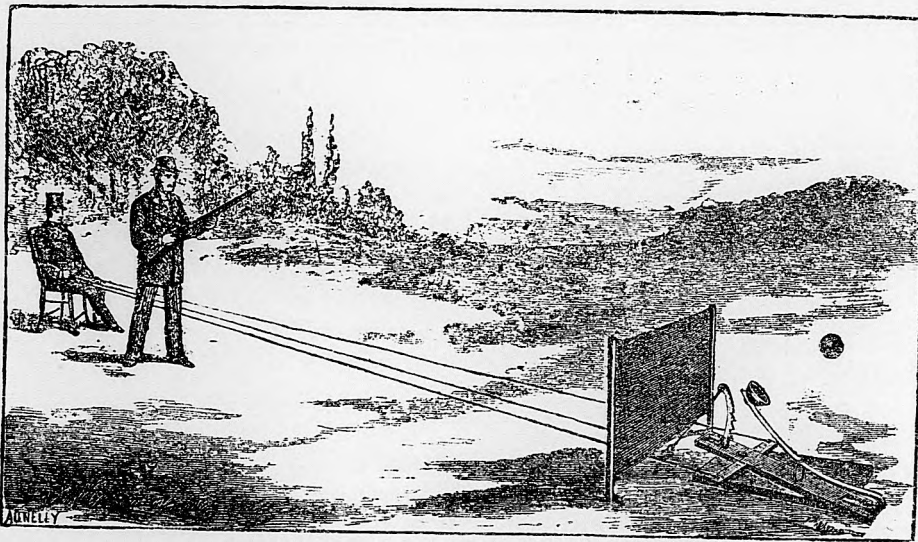
12. Ugyane szabályok érvényesek akkor is, ha csak egy dobó-gép alkalmazásával lövünk; ez esetben azonban az állás minden lövés után változtatandó.

Csupán tagoknak van joguk észrevételekre, kihívásokra és óvástételekre.

A „prairiek rossz szelleme.“

Egy brémai vadász mesés dolgokat beszél egy amerikai czéllövőről, kinek produkcióin június 24-én a londoni kristály-palotában jelen volt. A „Daily News“ angol lap előttünk fekvő egyik száma is hosszú cikket hoz az amerikai dr. Carver lövés ügyességéről, melyet a walesi herczeg, a con-naughti herczeg és más főrangúak előtt bebizonyított. Egy másik ujság, a „Graphic“, következőleg ír: „Egy dr. Carver

fel rá, hogy egy zsebkés hegyére tűzött almát, egy teljes galoppban lovagló ember kezében, 30 yardnyi távolságból eltalál és emellett a czéltárgyat darabokra törte és ezt csak egy igen csekély kaliberű puskával műveli. Gyors tüzelés szembetűnőleg az ő különös studiuma. Winchestert, ugynevezett repetírpuskát használva, első feladata volt 100 üveggolyó közül 75-öt puska-golyókkal eltalálni és daczára a heves szélnek és hóésnek csodálatosan rövid idő alatt 89-et széttört a 100 üveggolyó közül. Egy üveggolyót körülbelül 20 lábnyi magasságra hajítottak, és e közben Carver a puskát kétszer megtöltötte, mialatt a golyó még a légtérben volt, a harmadik lövéssel parányokká törtelte szét az üveggolyót, sokkal előbb, mintsem az a földre ért. Ezután parancsolta fekete szolgájának, hogy 40 lábnyi távolságból lehető sebesen egymás után üveggolyókat dobáljon feje felé. Ő szétzúzta egyiket a másik után a legnagyobb könnyűséggel körülbelül 12 lábnyira arczától, melyre a néger czélezott. Három repetír-puskát megtöltöttek és megparancsolta a négernek, hogy lehető gyorsan egymásután golyókat dobáljon fel a levegőbe. A czéllövő most egészen elemében érezte magát és ugyszólván szakadatlanul tüzelt, miközben 50 golyót 1 percz és 57 másodpercz alatt szétrombolt. Mintegy 50 penny-darabot dobtak fel a légtér

BOGARDUS ÜVEGGOLYÓT RÖPÍTŐ GÉPE.

nevű egyén a CrystalPalaceban nagy bámulatba ejti nézőinek nagy számát a puska kezelésében tanusított ügyessége által. A könnyűség, melylyel fegyverét kezeli, lövésének gyorsasága és a látszólagos lehetetlenség, hogy valamit elhibázhasson, akármily kicsinyek vagy nehezek legyenek a kinálkozó feladatok, valóban csodálatraméltó; nem kevésbé bámulatraméltó ügyessége a lovaglásban. Festői magatartása, gyönyörű termete és egyszerű ügyessége növelik ez előadások varázsát, melyeket kétszeres érdeklődéssel kísérnek azok, a kik előbb élettörténetével megismerkedének — hogy lopták el öt négy éves korában az indiánok, a kik anyját és csecsemő nővérét saját szeme láttára ölték meg; hogy élt közöttük számos éven át, hogy folytatta a prairie és a wigwam vad életét és a puska folytonos használata által végre a czél eltalálásának csalhatatlan biztosságaig vitte, mely még az indiánok előtt is majdnem természetfölöttinek látszott, úgy hogy neki a „rossz szellem“ melléknevet adták; hogy telepedett le még mint igen fiatal ember Winslowban, Illinoisban, hol az iskolai tanulmányokra egész hivatással adta magát, gyors előhaladást tett s midőn elvégezte iskoláit és ügyes fogorvossá képezte ki magát, hogy lepte meg újra régi kóborló hajlamai, oly annyira, hogy ott hagyta a civilizáció fészkeit és a határtalan prairiekre visszatért. Carver fogadást ajánl, és 100 font sterlinget tesz

egymásután, és alig hibázta el egyetlen egyszer is; minden egyes golyó, minden egyes felszálló darab közepén ment keresztül. E mutatványt egy egészen rendkívüli feladat követte. Nehány üveggolyót helyeztek a földre, ő egy golyót a talajba lőtt a czél közvetlen közelében; a golyó, a padlót felrepítve, az üveggolyókat légtérbe dobta és egy másik lövés szétzúzta odafent a golyókat. Műlővései, midőn a puskát esípejére vagy fejére helyezi, vagy hanyatt fekszik egy széken, vagy háttal fordul a czél felé, szinpadai fogások, és csudásabbaknak tetszenek, mint a minők valóban.

— **Uj fegyver.** „Soper“-puska a neve a legujabban feltalált angol löfegyvernek, mely a tűz gyorsasága és a lövés pontossága tekintetében magát a mostanig általánosan kedvelt Martini-Henry-féle fegyvert is felülmulja. A legutóbbi lövész-ünnepen Aldershofban egy katona az 1. önkéntes vadász-ezredből egy „Soper“-puskával osztatlan bámulatot gerjesztett, midőn egy percz alatt 34 lövést tett és egy 200 méternyi távolságban levő czéltáblán 81 lyukat furt. Az utána következő katona ugyanazon hadtestből 65 pontig vitte, míg egy az 1. királyi dragonyos ezredbeli őrmester egy Martini-Henry-puskával egy percz alatt csak 11 lövést tett és csak 36 pontot talált.

HALÁSZAT ÉS HALTENYÉSZTÉS.

Országszerte hangzik a panasz a halpusztulás és a hal drágasága miatt. Az azelőtt halban oly dúsgazdag országunk e tekintetben is egyre szegényedik, s ma-holnap teljesen kimerül. Folyamok és régente dús halastavak mellékén egész néposztályok mentek tönkre a miatt, hogy egykor oly jövedelmező keresetforrásuktól megfosztattak. Mindez a gyakori hirlapi felszólalásokból országosan ismert dolog régóta, a nélkül, hogy a baj orvoslására a közönség közelebről érdekelt része eddig az ideig valamit tett volna.

A közönség a haltenyésztés érdekében minden intézkedést felülről vár a kormánytól. A kormány ez irányban már igen sokat tett daczára, hogy egyéb elfoglaltatásai mellett alig rendelkezik annyi idővel, hogy ez ügygyel, mely hazánk számos vidékét oly kiválóan érdekli, tüzetesebben foglalkozzék. Magunknak kell tehát kezünkbe venni a dolgot, és társadalmi téren megindítani oly mozgalmat, mely célra vezessen.

A halas vizek közelében lakók maguk belátták ezt, a mit azonban eddig tettek, az a tanácskozásnál alig mondható többnek; a gyökeres orvoslást pedig pusztán beszéddel, bizottságok kiküldésével s efféle nálunk szokásos dolgokkal nem lehet eszközölni.

A mulasztásokat rendszerint azzal mentegetik, hogy a halpusztulás főokai úgy szólván elháríthatatlanok. Kétségtelen, hogy pl. a Tisza világhírű halbőségét a szabályozás tette tönkre, s azt is tudjuk, hogy a gőzhajózás, — továbbá a haltenyésztéssel vajmi keveset törődött vízszabályozó mérnökök intézkedései roppant sokat ártottak a halászatnak. Mindazáltal nem szenved kétséget az sem, hogy halászati rendszabályaink foganatosítása, továbbá haltenyésztésünk érdekében írott, és valóban jeles szakmunkáinkban foglalt javaslatok alkalmazása által nagy mértékben ellensúlyozhatjuk a fentebb elősorolt bajokat.

Teljes biztossággal kiszámíthatni, hogy halászatunk okszerű vezetés mellett, sok millió jövedelmi többletet eredményezhet. Az okszerű vezetésre hivatott egyének rendkívül sokat tehetnének e téren, ha népünk közönye vagy a halogatásra való hajlama nem képezne előttök akadályt.

Ez akadály kevesbitésére vél működhetni szerény lapunk az által, hogy az ügybarátok és a nagy közönség közelebről érdekelt részének javára állandó tért nyit a halászati ügy körébe vágó eszmecserek, javaslatok megvitására, továbbá minden bennünket érdeklő apróbb dolgok, újabb hírek stb. közlésére.

Kenessey Kálmán, Kriesch János, Kenessey Albert és Tasner Dénesnek a hazai halászat és haltenyésztésről irt, s a magyar tud. akademia által koszoruzott és jutalommal kitüntetett műveiket olvasva valóban csodálkozni lehet, hogy ily kitűnő szakférfiak törekvését sem koronázza az óhajtott siker. Oly szakmunkák, melyek a külföld bármely államában feltűnést keltettek volna, nálunk nem képesek megtörni az országos közönyt. Lapunkra nagy feladat vár e téren. Mint népszerű közlönynek módunkban lesz közvetlenebb hatást gyakorolni a közönségre, s hisszük, hogy sürgetéseink s buzditásainknak e téren is meglesz a kívánt eredménye.

(A halak fogyása és az ivarzás alatti halászati tilalom.) A földmívelési miniszterium már ez évtized elején felhívta a megyéket az iránt, hogy a halak pusztításával járó korlátlan halászatot területükön szabályozzák, addig is, míg a halászati törvény az egész országra nézve rendelkezend. A törvényhatóságok tekintélyes része teljesen belátván a halászat rendezésének szükségét, csakugyan alkotott ily szabályrendeleteket, melyek a megyék által lettek végrehajtva.

Mindezek daczára azonban a halak fogyása feletti panaszok folyton tartottak s a baj elhárítására célzó, leginkább a tilalom fenntartása ellen irányultak. E panaszok leghangosabban a balatoni halászok köréből nyilvánultak.

Ezen dolgok tisztázása a és intézkedések megállapítása céljából tartott ama kisebb körű értekezlet a földmívelési miniszteriumban, melyben az illető tisztviselőkn kívül Singhoffer, Fröhlich és Fanda halászmesterek és halászatbérlok, valamint Kriesch János műegyetemi tanár és dr. Karl János muzeumi őr vettek részt mint szakértők. Az értekezlet egyhangulag konstatálta a halaknak fogyását. Az okokra nézve a tiltott eszközökkel (szigonyozás, kerítő-hálók) való rablóhalászaton kívül a folyókra nézve fő okul az hozatott fel, hogy a szabályozások alkalmával a halak természetes ivási helyei rendkívül megfogytak; további okul felhozott még az, hogy nem követjük a külföld példáját, hol a halak ugyan szintén fogynak, azonban mesterséges haltenyészdekek gondoskodnak arról, hogy a vizeket évről-évre nagy mennyiségű apró hallal benépesítsék.

A már kész halászati törvényjavaslatnak egy még eldöntetlen kérdését képezvén az, hogy vajjon szükséges-e a folyókban is az ivási időszak alatt a halászatot tiltani, megvitátás alá került mindenek előtt azon kérdés, hogy mennyiben történik a halak ivása a folyókban. E kérdésre nézve ugy a szakemberek, mint a halászzal foglalkozók meggyeztek abban, hogy a halak ivnak ugyan a folyókban is, de a tojásnak csak kis része érvényesülhet.

Miután a rohanó víz által a peték elsodortatnak, s így gyakran a him által meg nem termékenyíthetnek. A petével telt anyahalak ugyan előszeretettel keresik fel a sekélyes helyeket, nagy számban vannak azonban a szabad, mély, folyó vízben is ikrás halak, melyek nem lelvén alkalmas lerakodó helyet, a vizen bocsátják el petéiket. Az értekezlet azonban ennél tovább egyetértésre nem juthatott, miután a halászkok az ivási tilalom szükségének kimondását a leghatározottabban ellenezték s ezen ellenzés fentartása mellett bocsátkoztak csak a tilalmi időszak időpontja és tartama feletti tanácskozásba, miután figyelmeztetve lettek, hogy az ivási tilalom a halászat fenntartása s e szerint első sorban az ő érdekükben történik, de talán azért is, mert belátták, hogy azon érveket, melyeket a tilalom ellen felhoztak, pl. hogy ennyi meg ennyi halászzal foglalkozó egyén pár hónapig kereset nélkül marad, a tilalom által elérni kívánt üdvös cél érdekével szemben nem igen lehetett döntőnek elfogadni. Az értekezletben levő szakemberek a folyóvízbeli halászatra nézve az ápril 1-től június 15-ig kívánatos tilalmi időt, a halászkok iránti méltányosság tekintetéből ápril 1-től mindenesetre május végeig tartották megállapítandónak. A halászkok e 2 havi időszakot, tekintettel a bójtra, melybe ápril eleje is esik, ápril 15-től kezdőleg kívánták megszabni, azonban miután konstatáltatott, hogy a halászkok mint egy 10 nappal előre képesek magukat a kellő hal — készlettel ellátni, s a bójt ápril hónap első negyedén csak minden 7 évben egyszer terjed tul, a haltenyésztés érdekében czélszerűbb időszak ápril 1-től máj. végeig fentartatni határozatott.

Látogatás egy pisztrángtenyésztőnél.

Long-Island szigetén hosszú idő óta a legkedvezőbb sikerrel folytatják a pisztráng-tenyésztést.

Clapham Tamás az ottani leghíresebb haltenyésztő halastavainak megsejmléléséről egy látogató a következő érdekes leírást közli velünk:

„Claphamot ama hósszura nyuló, alacsony faépületben találtuk, mely a pisztráng-tenyésztésre szolgál. Ezen épület egy tiszta, átlátszó, homokos partoktól környezett patak fölött emelkedik. A fedélzet hézagain át a nap sugarak elegendő erővel hatolnak az épület belsejébe, úgy hogy a látogató a 12 hüvelyknyi mély vízben láthatja a sok száza menő, rendszeren 18 hónapos, és többnyire $\frac{1}{2}$ fontnyi súlyal bíró pisztrángot. A pisztrángok itt hosszú, alacsony teknőkben tenyésztetnek, melyeknek oldalfalai kavicssal vannak ellátva. A hím- és az ikráshal nemzőanyagát az

nyúltekhez való számaránya rendszeren csak 10 százalékot teszen.

A long-islandi pisztrángok fontjáért az évad tartama alatt a közönség szívesen ad 2 frtot, sőt 2 frt 50 krt is.

Elkisértük Clapham urat a pataknak egy másik helyére is, hol több ezer fiatal pisztráng volt a tágas meder vizében, mert a pisztráng szabadban jobban nő és hizik, ezért később nagyobb terjedelmű halastóba kerülnek, honnan azután még csak egy utat tesznek valamelyik nagyuri gourmand asztalára.

A fejlődő pisztrángot szűkebb területű viz korlátai közt megtartani nem egészen könnyű dolog, a mennyiben ez apró halak oly rugékonyak, hogy majdnem két lábnyi magas korlátokon is könnyedén átvetik magukat.

A HALAS TÓ.

élő halakból — testökre eszközölt nyomás által — kivesszik, s azt együtt egy bádgedénybe helyezve, folytonosan addig rázzák, míg az ikra összevegyülve a himhal nemzőenyvével, ettől megtermékenyül. A pisztráng ikrája igen nagy, átmérője rendszeren meghaladja a 16 hüvelyket, kinézése hasonlít a borostyán gyöngyhöz. Az ívás ideje október 18-ától január 1-jéig tart. Az ikrát a megtermékenyítés után kis sodronyhálókba helyezik s azután a teknők egyikebe teszik olyformán, hogy a háló fölött elfolyó víz felülete $\frac{1}{4}$ hüvelykkel magasabb legyen, mint a halikrák legfelsőbb rétege. Az ikrák ily helyzetben az időjárás és egyéb körülményekhez képest, 35—45 napig maradnak, addig míg a rajtok levő, s a fiatal halaknak tápül szolgáló ikranyvhártyának tartalmát a kikelt apró halak el nem költötték, mely idő alatt a fiatal halivadék rendszeren ki is fejlődik.

A meg nem termékenyült ikráknak a megterméke-

— **Egy régi halásztörvény.** Egy régi nyomtatásban 1583-ból, I. August, szász fejedelemnek egy a halászati kihágásokra vonatkozó rendeletét találjuk, melynek 9. §-a a közös és a szabad halasvizekről szól. A közös és a szabad halasvizekben csak az erre jogositottak halászhatnak és pedig szerda és péntek kivételével hetenkint az egész éven át, kivéve a nagy áradásokat, mikor akadálytalanul foghatják a halat. Az ily vizek éjjeli megvilágítása, elvezetése és kiöntése, mi által a vizek kipusztulnának, tilos, így az időnkivüli halászat is. A ki a szabályokat áthágja, a hatóság által pénzbírsággal büntetendő. A rendeletben a horog, háló és egyéb halász-eszközökre vonatkozó szabályok is bent foglaltatnak. — Ebből látszik, hogy már háromszáz évvel ezelőtt is gondoskodtak arról, a mire csak a legújabb időben kezdenek ismét gondolni, t. i. a halak észszerű kimeléséről és a halászati viszonyok rendezéséről, és hogy az ujkor e tekintetben aránylag igen csekély haladást tanúsít.

(A mesterséges haltenyésztőknek) igen sok nehézséget okozott eddigé az élő halak, különösen tenyészanyag szállítása. Gróf Migazzy Vilmos, ki maga is buzgó haltenyésztő, németországi minták után készítettett egy oly halszállító kocsi, melyben a halak a legépebb állapotban szállíthatók távolabbi vidékekre is; ezen halszállító készülék egy sikerült mintáját felajánlotta a gróf a földművelési miniszteriumnak, hol is azt az érdeklődők megtekinthetik; később ezen minta a köztelken (üllői-ut 14. sz.) lesz kiállítva, onnét pedig az iglói állami haltenyészdebe szállítatik.

A salzburgi haltenyészderől.

Mutatvány **Kenessey Kálmánnak**

„Nézetek a hazai halászat ügyében“ című jeles röpiratából.

(A munka kapható Ráth Mórnál, Budapesten.)

A salzburgi 104 négysz. mértföldnyi hercezség vizei — a patakok úgy mint terjedelmes tavai, melyek a közelmúltban is még nevezetes halbőséggel bírtak, de az 1848-ban megváltozott viszonyok, a korlátlan rabló-halászat folytán majdnem teljesen kipusztultak, — szomorú képét mutatják a gondatlanságnak, melylyel a törvényt szabó abszolút kormányok a tartományok anyagi viszonyait tekintették.

Az uri hatalom alól felszabadult paraszt, ki azelőtt a kincstár uri birtokában levő vizeket mint érinthetlen szentséget tekintette, a szabadság élvezetét a keze ügyében* eső vizek vandal pusztításával kezdte meg, s a bérbé adott nagyobb halászatok bérlői is, nem lévén a halászat körülírva, nem figyelve az ivási korszak fontosságára, de sőt annak előnyeit felhasználva, derűre-borura halászták az évről évre fogyatkozó halat, mignem a mi den oldalról özönlő kínéletlen elbánás megtermé keserű gyümölcsét, a hercezség vizei elnéptelenedtek s a néptáplálkozásban eddig oly nevezetes szerepet játszott oleó hal fontja 1 frt 40 kr-ra rugott, hogy azt ezentul csak a gazdagok élvezhessék.

E viszonyok, e hátramenés szemlélete nem egy gondolkodó főnek adott dolgot a hercezségben, azon kevesek sorában, melyek ott a közügyek irányában érzékkel bírnak.

A századokon át tartott érseki abszolút uralom s az azt követő szintén korlátlan kormányzat oly érzéktelenné tévé e hercezségben az embereket a közügyek irányában, hogy czélzatosan kell kevések mondanom azon férfiakat, kik Salzburg közügyei iránt érdeklődnek.

A népség némi mentségeül fel kell hoznom azt, hogy e hercezség birtok- és népességi viszonyai is igen alkalmasak a jelzett apathia táplálására.

E hercezségben ugyanis egy-egy négyszög mértföldön 1024 ember él, a földbirtok roppant aránytalan mérvben a kincstár birtokában van, itt-ott akad egy-egy nagyobb birtok, mely nem a kincstáré, s ezek közt is a Benedek-rendi apátság áll első sorban, középirtok igen gyér számmal fordul elő. A vizek tulajdonosa kivétel nélkül szinte a kincstár.

A gyér népességet, kivéve az egy-két város míveltebb polgárságát, tulsúlylyal az ősei által mívelt kis birtokon, kevés igényyel és még kevesebb szellemi míveltséggel bíró, lehető legconservatívabb hajlamu földmives-osztály képezi. Ily viszonyok közt valóban nem csoda, ha csak kevés azoknak száma, kik a hercezség — ezen szűkebb haza ügyei iránt érdekeltetnek s annak hiányain segíteni feladatul tűté ki maguknak.

Igy történhetett az, hogy a halászat pangó ügyének emelésére is, egy idegen származásu, birtokkal e földhöz nem csatolt, jóakaratu férfunak kelle az első szót emelni.

E férfi a Salzburg városi államgymnasium természet-tudományi tanára, Dr. Navratil József; ki is, megértvén az illető osztrák ministeriumnak a haltenyésztés ügyére vonatkozó felhívását, előbb ugyan a gazdasági egylet kebelében

alakult halászlasi szakosztályban hangsúlyozá a teendők sorát majd a külföldi jeles tenyészdekre kiküldetve állami költ, ségen, mint már az ügy gyakorlati fogásaival is ismeretes szakértő, egy mesterséges haltenyészde felállítására részvénytársulatot iparkodott összeállítani 20 forintos részvényekkel.

Hogy a részvénytársulat összesen 3500 frtot birt összehozni, — daczára annak, hogy tagul több a hercezségben nem lakó nagybirtokos is beiratá magát, s magas egyéniségektől nyert ajándécul 500 frtot, — ismét csak a fentebb jelzettem apathiaról szolgáltat tanúságot, melylyel itt a közügyek tekintetnek.

Ily körülmények közt a kormánysegélyt kelle igénybe venni, mi meg is adatott eddigé összesen mintegy 8000 frtban, és a társulat összesen 11,500 forinttal láthatott feladata megoldásához.

A megvásárolt két catastr. holdnyi területen lón szerény igényekkel a tenyészde felállítva; kibéreltetvén ikranyerésre helyiségül a terjedelmes seekircheni s a hinterseei tavak, a tenyészde 1865-ik évben megkezdé működését, a díj nélkül működő Navratil tanár igazgatása alatt, egy halászmester és egy halász fizetett szolgálk segédletével.

(Folytatása köv.)

Lapunk t. előfizetőinek egy 1880. évre szóló vadász-naptárt ingyen fogunk küldeni.

N y i l t t é r .

Br. Mednyánszky Árpád és Egerszeghy Sándor

„Országos központi hirdetés felvételi irodája“

Budapest V. fürdő-utca 4. szám

ajánlkozik a lehető legmérsékeltőbb feltételek mellett, hazai és külföldi legszolidabb földhitelintézeteknél, jelzalog kölcsönök gyors keresztülvitelére és a jelzalogi kölcsönnel járó telekkönyvi ügyek lebonyolítására, minden készpénz előleg nélkül.

Eladó egy kávészinü telivér

angol vizsla

a legerősebb szaglásu és leghíresebb fajból való, 3 éves kan, ez évben másodsor volt mezőre vezetve; ára 250 frt, apja és anyja Angliából lett hozatva 1200 frtért. Bővebb tudósítást ad e lap kiadó hivatala.

„Népszerű könyv a tüzoltásról.“ Kisebb mezővárosi, falusi és pusztai lakosok részére írta gróf Kreith Béla (lapunk belmunka társa.) A könyv tartalma:

I. Miként szervezhetünk tüzoltóságot kisebb községekben és pusztákon is.

II. Községi vagy gazdasági viszonyainkhoz mérten alakult tüzoltóságok részére alapszabályok, gyakorlati szabályzat és egyéb tudni valók.

III. Tüz elleni óvintézkedések községekben és pusztákon.

IV. Falun és pusztán is könnyen elkészíthető vagy beszerezhető tüzoltó eszközök használati utmutatással.

V. A kisebb helyeken is alkalmazható tüzoltási rendszer; teendők tüzvész esetén és a tüz után.

A nagy 8-adrét alakú, körülbelül 100 lapra terjedő munka megjelenik a jövő hóban számos képpel, melyek tüzoltó eszközöket és tüzoltás körüli teendőket ábrázolnak.

A könyv ára népszerű kiállításban 70 kr, finom papíron 1 frt.

Megrendelések vagy előfizetési pénzek a szerzőhöz, gróf Kreith Bélához Budapest, Lövész-utca 5. sz. czimzendő.

Vadász-fegyverek!

Lefaucheux vagy Lancaster rendszer, Chokebore fegyverek, angol vagy belga csövekkel. Express Riflek, ezéllövész pisztolyok. Mindennemű Revo verék. Eredeti angol Lancaster töltények, Eley Brothers-től Londonban. Lefaucheux töltények és vadász-szerek. Bogárdus-féle üveggömb-dobó gépek. Sederl-féle világ szabaddalmi Revolverek, mely minden lövés után kidobja a kilőtt töltényt.

KIRNER JÓZSEF-nél

Budapesten.

Raktára:

Gyára:

IV. ker. Szervitater 4. sz. VII. ker. Király-utca 65. sz.

Raktár Bécsben:

SEENGER FERENCZ X. urnál

I. Seiler Gasse 4. sz.

MÜLLER J. L.

ezelőtt

Vadász Ferencz özv. utóda

illatszer-tára a „virág királynéhoz“

Budapest, koronaherczeg-utca 2. szám.

Főraktár

a legfinomabb angol és francia

illatszer-árakból,

hajkenőcsök, toilette-szappanok, krém-ek, arczporok, fehér és piros szepítő anyagok, fogporok, fogpászták és szájvizek, továbbá: ruha-, fog- és körömkéfék, angol hajkefék, legfinomabb szivacsok és más itt föl nem említett pipereszer.

„FORTUNA“ kártyagyár

Budapest, mérleg-utca 6. szám

ajánlja gyártmányait,

a legfinomabb Casino-, Salon- és kávéházi kártyákat legkitünőbb minőségben és legolcsóbb árakon.

Huzás f. é. december 1-én

Igérvények 1864-iki sorsjegyekre

Főnyeremények 200.000 frt. 20.000 frt o. é.

á 4 frt és 50 kr. bélyeg; továbbá

Igérvények

Windischgrätz herczeg-sorsjegyekre

Főnyeremény 21.000 frt. o. é.

á 2 1/2 frt. és bélyeg, kaphatók

LUEFF M.

illatszerésznél

Budapest, vaczi utca 28. szám.

Br. Mednyánszky Árpád és Egerszeghy Sándor

„Országos központi hirdetés felvételi irodája“

a „Vadász-Ujság“ és a hirdetéses fali-naptár kiadó-hivatala,

Budapest, V. fürdő-utca 4. sz.

felvesz mindennemű hirdetéseket és hirlapi közleményeket az összes magyarországi és külföldi hirlapok részére; valamint a legcoulansabb feltételek mellett közvetít birtok és ház eladásokat és vételeket, vagy pedig olyanok bére adását és vételét. Bejelentések a fenti irodánál minden előleges díj nélkül fogadtatnak el.

Valódi

FRANCZIA PEZSGÖK

(Champagne)

nagyraktára a legjelesebb fajokból u. m.:

Veuve Cliquot Ponsardin	L. Roederer Carte blanche	Heidsieck & Co Monopole	C. H. Mumm & Co Extra dry
Moët & Chandon Crémant rosé	Heidsieck & Co La grande Marque	Ayala & Co Carte blanche	Moët & Chandon Grand Crémant Imperial
P. Ruinart & Co Carte blanche	Aubertin & Co Carte blanche	De Villers Crémant rosé	Ch. Farre „Caprice“

Eredeti kosarakban, valamint üvegszámra is a legjutányosabb áron.
Minden pezsgőnket egyenesen hozatván, azok valódiságáért kezeskedünk.

Mindenféle külföldi borok, francia és hollandi likörök, és a legjelesebb honi asztali és csemege borok tiszta és hamisítatlan minőségben

LÁPOSSY F. és TÁRSA

borkereskedőknél.

Budapesten, Deák-utca 5. és egyetem-utca 2. szám.

SEEFELNER J. L.

M. KIR. UDVARI
PAPIR-, RAJZ-
ÉS
FESTŐSZER-
KERESKEDÉSE
BUDAPESTEN
IV., váczi-utca 9-ik sz.

Ingyen és bérmentve kívánatra mindenkinek szívesen átküldetik bármelyike a következő újon megjelent árjegyzékeimnek:

Író-, levelezési és irodai szükségletek.
Rajz és vízfestészeti szerek. Építészeti, építői és műszaki kellékek.
Olajfestékek és olajfestészeti szerek.
Cotillon és báli czikkek.
Különfélék. Papírból való gyártmányok.

Levélbeli megrendelések utánvét mellett a szokott pontosság és szilárdsággal eszközöltetnek.

May Aladár

intézete

Budapest, kigyó-utca 5.

ajánlja általa vizsgáztatott nevelőnőket a magyar, német, francia és angol nyelvben, nemkülömben a zenében is. Azonkívül bonneokat, gyermekkertésznőket, ugyszinté francia gyermekjátótársakat közvetlen Franciaország és Sweiczból.

Figyelmeztetés.

Egy nagy üzletház összes gyarmatáru-raktárának átvétele által azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy az alanti árukat tetemesen lezállított áron — kilójával — ajánlhatjuk.

Kávé.

Mocca frt 1'65	Jáva, világos frt 1'45	Gyöngy frt 1'65
Aranyjáva 1'60	Portorico 1'65	Costarica 1'65
Laquaira 1'45	Ceylon 1'65	Neutcherly 1'75
Jamaica 1'70	Cuba 1'80	Menado 1'80

Tea.

Peccovirág frt 8.—	Császárvegyülék frt 8.—	Congo frt 5'50
Narancs 7.—	Mandarin 6'50	Töredék 2.—
Rum.	1 palaczk Jamaica frt 1'20	
1 palaczk brazíliai 1.3 l. frt —'70	1 " Jamaica 2.—	
1 " cuba 1.3 l. —'90	1 " Annanas 1'40	

Tisztelettel **Breuer Sándor és Társa,**
Budapest, bálvány-utca 7. sz.
(a magyar földhitelintézet épületében).

DROZSA L.

vasbutorgyáros

Budapest.

Gyár:

Király-utca 28. sz.

Raktár:

József-tér 14. sz.

Ajánlja a magas nemesség és a t. közönségnek gazdagon felszerelt raktárát mindennemű **vasbutorokban**: teljes **szobaberendezéseket**, továbbá **fűtéshez szükséges tárgyakat**, elfogad nagyszabású megrendeléseket, u. m.: **szálloda-, vendég lő és kávéházi berendezéseket**, továbbá **kórház és kerti berendezéseket**. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Minta szekrényeket théa és rummal

1/2 kilo legf. orosz karaván-théa és 2 üveg (70/100 liter) legf. jamaikai rummal, öt frtnyi postai utánvét mellett bárhova bérmentve küldünk. Továbbá ajánljuk:

1/2 kilo legf. orosz karaván-théa	2 frt 50 kr.
1/2 " " pecco-virág théa	3 " 25 "
1/2 " " családi vegyíték	2 " 50 "
1/2 " " moskvai melange	3 " 25 "
1 liter finom jamaikai rum	1 " — "
1 " legfinomabb jamaikai rum	1 " 50 "
1 pint legf. brasíliai rum	— " 80 "

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Bieber es Döbröczy,

théa és rum nagykereskedés,

Budapest, dohány-utca 3., az izraelita templommal szemközt.

Wirth János

Budapest, hatvani-utca 12. sz.

a nemzeti Cassino-épület kapujának átellenében, ajánlja dusan felszerelt raktárát

arany, ezüst és ékszerszeműek

valamint tökéletesen kiprobált arany és ezüstszesbórákat nagy választékban a jelenlegi viszonyokhoz képest-lezállított áron.

Arany gyűrűk granat vagy türkisz-kövel 1.— krtól feljebb	Valódi svajcezi órák 2 évi jótállás mellett.
" női gyűrűk 2.50 " "	Ezüst hengerórák 6.50 krtól feljebb
" menyegzői " " "	" horg. órák 12.50 " "
gyűrűk 3.— " "	" remont.órák 13.50 " "
" gyűrűk valódi gyémánttal 7.50 " "	" remont. ket-tős fedéllel . 18.50 " "
" fülbevalók 2.50 " "	Arany heng. órák 18.50 " "
" mellűk . 4.50 " "	" remontoir " "
" karperecz. 12.50 " "	" órák 35.— " "
" medaillon. 8.50 " "	" romontoir " "
" inggomb. 3.50 " "	" kettős fedél-lel 50.— " "

Továbbá, gomb garnitúrák, kereszték, lánczok, erőkészletek, gyertya-tartók stb. Vidéki megrendelések utánvét mellett a legpontosabban eszközöltetnek. Javítások pontos és olcsó elkészítésre elvállaltatnak.

Karácsonyi és újévi ajándékokra alkalmas tárgyak nagy választékban kaphatók.

Kiszela fegyvergyára.

Budapest,

kis hid-utca a vadász-kürt átellenében,

ajánl

Lefauscheux dupl. puskák drótesővel	30 frt — kr.
Lefauscheux " puskák damaskesővel	38 " — "
Lancaster " puskák drótesővel	40 " — "
Lancaster " puskák damaskesővel	48 " — "

Lancaster dupl. puskák finom kézi munkával saját gyártmány, különböző rendszerű kiállításban.

Lancaster dupla puska muschette damask	65 frttól 80 frtig
" " " Moire v. Bernat	85 " 100 "
ugyanezek finom angol závárral	150 " 250 "

Forgópisztolyok. (Revolver.)

mindentéle rendszerben, kiállításban és nagyságban 6 frttól—20 frtig.

100 drb. Lefauscheux töltény 16 Caliber 1 frt 50 kr.
100 " " " " " " 12 " 1 " 70 "
100 " Lancaster " " " " " " 16 " 1 " 60 "
100 " " " " " " " 12 " 1 " 80 "

Zöld és Eley vörös töltények megfelelőleg drágábbak. Töltény-tartók különféle fajok a legolcsóbb áron, épügy tölténytáskák, puska-tokok, dobozok, szíjjak, táboripalaczkok, vadász-kürtök, vadászfűtyülők, forgópisztoly-tokok, Flobert puskák ezéltáblával és alakokkal együtt. Javítások a legjobban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Kitünő ing szabásért nyert kitüntetések:

Londonban 1871. Bécsben 1873. Szegeden 1875.

Székesfehérváron 1879.

Párisban 1878. Ezüst-Érmek.

BRACHFELD F.

a „Jokey-Club“-hoz címzett

férfi divat és fehérnemű raktára

Dorottya-utca 7. sz. a.

ajánlja ismert és választékát czikkeiben; p. o. valódi angol keztyűt mint Dent-féle Chevrete, Dogskin Kangaroo és többi hajtani való keztyűket, továbbá legújabb angol és francia nyakkendőket, harisnyákat, utóbbiakat selyemből, fil d'Ecosse- és pamutból, alsó-ingeket, nadrágokat, valódi angol esőköpenyeket és kocsikázó-takarókat. Egyszersmind figyelemzeti a magas rangú és nagyérdemű vevőit, hogy az új ing és zsebkendő divatok már is megjelentek.

KLEIN D.

uri ruha divatterme

Budapest, vácsi-utca 1. szám

ajánlja különlegességeit, vadász-, úti- és lovaglőöltönyökben.

Folyton dús választéku készletet tart, a legjelesebb angol s francia divatkemékből.

ENGL M. A. ÉS FIA

Budapest.

Józseftér 9. szám, és vácsi-utca.

Ajánlják Lefauchaux és Lancaster, valódi angol Chokebore és Henry Martiny szerkezetű vadász fegyvereiket, ugyszintén egy és kétesövű, minden újabb rendszerű golyós-fegyvereiket; valamint töltény, ugyszintén legnagyobb választékban felszerelt korcsolya raktárukat a n. é. közönség szíves figyelmébe a

legjutányosabb áron.

A közeledő idényhez ajánljuk nagy választékban a legjobb minőségű

Halina-csizmákat

vadász-, utazó- és lovaglő-czélokra.

QUENTZER TESTVÉREK,

m. k. udvari kalapgyárosok,

Budapest, V. ker., nádor-utca 1. szám.

Budapest, 1879. Wilckens F. C. és fia könyvnyomdája, koronaherceg-utca 3. sz.

Frühwirth és Károlyi

papirkereskedése

Budapesten.

Fő-üzlet: V., n.-korona u. 10. Fiók-üzlet: V. Dorottya u. 10.

ajánlja dus raktárát mindennemű

ír- és rajzszerekből, valamint bel és külföldi

levélpapír és borítékokból

saját készítményű legdivatosabb monogramm és czimerrel.

Egy doboz = 50 fehér angol és 50 boríték divatos színes monogram-

mal frt 1.25, 1.50, 2.—

Egy doboz = 50 színes bordás vagy sima levél és 50 boríték színes

monogrammal 1.80.

Koronával 20 krral, arany, ezüst vagy színes bronz monogrammal

50 krral több.

Látogatójegyek kömetszve vagy nyomtatva 100 drb

40 kr.-tól 1 frt 20 krig.

Üzleti és jegyzékönyvek nagy választékban és legolcsóbb

árakon.

Levélbeli megrendelések utánvét mellett a leggyorsabban és leg-

jutányosabban teljesítettek.

GRIMM GUSZTÁV

könyvkereskedésében

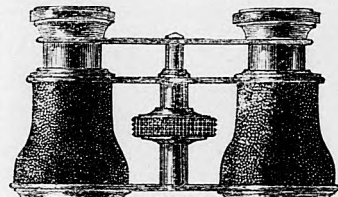
Budapest, IV. ker., Ferencziek-tere 9. sz. alatt, megjelentek:

A német nyelv levélszerinti oktatása öntanulásra. Utmutatás a német nyelv alapos és könnyű megtanulására. Toussaint-Langenscheidt tanmódja szerint, írta Roder Adolf. 40 levél diszes kartonban 6 frt.

A francia nyelv levélszerinti önkutatása Toussaint-Langenscheidt (Robertson) tanmódja szerint, írta Psenyeczky Nagy Sándor. Legújabb kiadás. Teljes 32 levélben. Ára diszes kartonban 10 frt.

Az angol nyelv levélszerinti önkutatása Toussaint-Langenscheidt (Robertson) tanmódja szerint, írta Psenyeczky Nagy Sándor. Legújabb kiadás. Teljes 32 levélben. Ára diszes kartonban 10 frt.

A francia és angol kiadások ára egyszerre véve 20 frt helyett csak 15 frt; a francia, angol és német kiadások együtt 26 frt helyett csak 20 frt.

Calderoni és Társa

látszerészek a vácsi-utczában Budapest

ajánlják nagy választékban legújabb

Aluminium látesőiket,

melyek könnyűségük miatt már igen nagy kedveltségben részesülnek; nemkülönben

Színházi-látesőveket

más anyagokból, igen diszes kiállításokban 5 forinttól 60 forintig; továbbá löverseny és vadászatra igen alkalmas

kettős tábort-látesőiket

kemény börtokokban és szíjjal ellátva.

Árjegyzékek: látszerészi czikkeket, ugymint kitömött állapotokra vonatkozólag, bérmentesen állnak rendelkezésre. Használt látesőveket becsértetnek, javítások és vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltetnek.

DIJKOSZORUZOTT**EGGER-féle****mell-pastillák.**

Legkellemesebb, legbiztosabb gyógyszer köhögés, rekedtség, torokbajok és mindennemű elnyálkásodás ellen. Eredeti dobozban 25 kr., 50 kr. és 1 frt. — Naponta kétszeri elküldések magaa készítő á'tal. — Azonkívül kapható TÖRÖK IÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz., valamint a birodalom minden gyógyszer-tárában. 2 drb. 50 kros doboznál kevesebb nem küldetik el.

EGGER A.

Budapest, Erzsébet-tér 9. szám.